

AKO SIR HUMPHREY GILBERT ANEKTOVAL PRE KRÁLOVNŮ ALŽBETU I. NEWFOUNDLAND

O SNENÍ, CTI, PÝCHE A ZELENÝCH PASTVINÁCH DEVONU

Newfoundlandská pošta vydala 3. augusta 1933 tlačou Perkins Bacon Ltd. v Londýne 14-kusovú sériu známok k 350. výročiu anexie (zabratia) Newfoundlandu¹⁾ v prospech anglickej koruny sirom Humphrey Gilbertom (CSG²⁾, Newfoundland 236; obr. 1-14). Bol práve 3. august pre vydanie týchto známok zvolený zámerne, alebo to bol len náhodný deň a ako k tej anexii vlastne došlo? Nebodaj sa pritom aj strieľalo?

Už roku 1497 **John Cabot**³⁾ (CSG, Newfoundland 67, 73, 294; obr. 15-17, 20), ktorému kráľ **Henrich VII.** (1485 – 1509, CSG, Newfoundland 79; obr. 18) udelil patent na objavovanie nových území, vystúpil na nevlúdne brehy Labradoru, teda na naozajstnú americkú pevninu. Bolo to len päť rokov potom, ako Kolumbus pristál na Bahamách, čo sú,

Angličanmi mierne pohrdlivo komentované, „len ostrovy“. Amerika však ostávala aj

Obr. 1 Obr. 3 Obr. 5 Obr. 10 Obr. 11 Obr. 13 Obr. 14

Obr. 2 Obr. 4 Obr. 6 Obr. 7 Obr. 8 Obr. 9 Obr. 12

v 16. storočí viac-menej neznáma. Kartografické vedomosti boli tajomstvom a dostupné mapy sa dopĺňovali len pomaly.

Medzičasom sa ale činili rybári, obchodníci, fantasti a dobrodruhovia. Lenže indiáni nevelmi javili záujem o zrkadielka a korálky, kabátce a čiapy kupcov a ani na výmenu nemali veľmi čo ponúknuť. Kvalitné anglické súkno neurobilo na nich žiaden dojem. Zostali radšej pri svojich osvedčených kožušinách. Výpravy do Ameriky vtedy chystal kadekto. Veď sa to zdalo také jednoduché. Naivní romantici sa vydávali na dlhú a riskantnú cestu bez skúseností, s malý-

Obr. 15 Obr. 16 Obr. 17

mi vratkými plavidlami tudorovských čias, s nedostatočnými zásobami a v nevhodnom či chabom oblečení. Napríklad aj londýnsky majiteľ kníhkupectva John Rastel, ktorý si roku 1517 vzal do hlavy založiť v Amerike kolóniu. Prekvapil svojím úmyslom priateľov a zákazníkov a nedal sa nijako odradiť od svojho zámeru. Najal si lode i posádku a nakúpil všetko, čo považoval za potrebné. Jeho podujatie ale skončilo debaklom skôr, než sa vôbec začalo. Kapitáni lodí odmietli vyplávať na takú nebezpečnú cestu.

Obr. 20 John Cabot

Dokonca i Jeho Veličenstvo kráľ **Henrich VIII.** (1509 – 1547, CSG, Great Britain 1187; obr. 19) sa zaujímal o zámorské cesty a ich občas aj podporil. Na indiánovi z Brazílie, dovlečenom pred ním, ho najviac zaujali jeho piercingy. Roku 1535 iný fantast, majetný obchodník s kožami **Richard Hore**, ktorého už prestali baviť jednotvárne plavby na Kanárske ostrovy a bol obdarený výnimočnou presvedčovacou schopnosťou, získal

pre svoju myšlienku výpravy do severozápadných zemí mnoho džentlmenov z radov dvornej šľachty, túžiacich po účasti na tomto priam historickom dobrodružstve. Ochotne sa k nemu pridali a zahrnuli jeho podnik peniazmi. Aj kráľ mu dal svoje požehnanie. Horeho dve lode majestátne plachtili ústím rieky Temže. Bol to veľkolepý pohľad. Provy boli ovenčené vlajkoslávou a na hlavných stážnoch viali zástavy s krížom svätého Juraja. Dobrodruhovia stáli v slávnostnom oblečení na palube. Vyzeralo to bežmála ako kráľovská svadba. Hore sa však vrátil neslávne, dokonca ani nezajal a nedoviezol žiadneho „primitívneho divocha“, ktorého chcel za poplatok ukazovať po Londýne. Pravda je, že indiáni, napriek rôznym chýrom, ludožrútmí neboli. Skôr naoapak, ku kanibalizmu sa

lizmu sa v Novom svete z túžby po potrave niektorí hľadajúci „džentlme-

ni“ z Horeho posádky, keď sa nemohli dostatočne nasýtiť korenkami. Kráľ bol ich krutým osudom taký dojatý, že ich, napriek tomu, že to očakávali, napodiv vôbec nepotreštal a veľkoryso im odpustil. Dokonca za nich zaplatil dlhy. Na nejakú dobu boli potom ale novoobjavené zeme ponechané „v starostlivosti divochov“. Výprava Richarda Horeho ani zďaleka nevyvolala žiadne všeobecné nadšenie pre Ameriku. Ba naoopak, potlačila akýkoľvek záujem o tento málo známy kontinent za veľkým morom. Kráľ tiež stratil záujem o dobrodružstvá. Ďalšie objavi-

Obr. 18 Henry VII Obr. 19 Henry VIII

teľské plavby sa viac než štvrtstoročie oficiálne nekonali.

Humphrey Gilbert (obr. 21) sa narodil v Compton Castle (obr. 22; Castle = zámok, CSG, Newfoundland 237; obr. 2) v grófstve Devon,

podľa rôznych zdrojov približne v rokoch 1537 – 1539. Približne preto, lebo u osobností, ktoré hoci nesporné vyryli v histórii brázdú či brázdíčku, ale pochádzali zo skromnejších pomerov, dosť často nie je známy ich dátum narodenia. Nebola o tom vtedy ešte spoľahlivá evidencia. Veď to poznáte, aj dnes sa proste občas niečo stratí. Jeho prvým učiteľom a radcom bol sir Henry Sidney. Už od detstva túžil Gilbert po

Quid Non
Obr. 21 Humphrey Gilbert

dobrodružstvách, sláve a bohatstve. Snil o zámorských cestách a s fanatickou odhodlanosťou sa ich neskôr snažil uskutočňovať. Bol v tom taký vytrvalý, že sa jeho súčasníci často nevedeli rozhodnúť, či k nemu majú mať úctu, alebo sa mu majú radšej vyhýbať.

Gilbert študoval francúzštinu a španielčinu, lodnú navigáciu a vojensťvo na univerzitách v Etone (CSG, Newfoundland 239; obr. 4) a v Oxforde. Svoj ďalší život delil medzi službou v armáde, plánovaním veľkolepých projektov zámorskej kolonizácie